

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk MLB/JZ/2002/60.462	Contactpersoon	Zoetermeer 6 december
Onderwerp Vergelijkende toets zero base		Doorkiesnummer	

Bij brief van de Minister van Economische Zaken van 11 september 2002 (II, 2001-2002, 24095, nr. 106) heeft het kabinet de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitspraak van de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Rotterdam van 24 juli 2002 over de verdeling van frequenties voor commerciële radio-omroep.

In zijn uitspraak van 24 juli 2002 heeft de Voorzieningenrechter, naar aanleiding van een groot aantal verzoeken tot het treffen van een voorlopige voorziening, uitspraak gedaan over de tijdelijke tussentijdse verdeling. Daarbij heeft hij geoordeeld dat een verlenging van vergunningen van zittende partijen met toewijzing van zero-base-frequentiekavels niet in overeenstemming is met het bepaalde in de Telecommunicatiewet en het Frequentiebesluit. De verlengingsbesluiten werden derhalve geschorst. Gezien het onderlinge verband met de vergelijkende toets voor de uitgifte van extra zero-base-frequentieruimte kwam dat er op neer dat de totale tijdelijke tussentijdse verdeling diende te worden stop gezet. De Voorzieningenrechter kwam in zijn afweging tot de conclusie dat, gegeven het door hem voorziene tijdpad (uiterlijk 1 februari 2003 vergunningen verlenen) en de geldende regeling van het Frequentiebesluit, slechts een uitgifte via een veiling mogelijk was.

Het kabinet heeft zich over die uitspraak beraden en daaruit de conclusies getrokken die in de voornoemde brief van de Minister van Economische Zaken van 11 september 2002 aan de Tweede Kamer zijn meegedeeld. Op 12 september 2002 heeft daarover overleg met de vaste commissies voor Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen plaatsgevonden. Toegezegd werd, er van uitgaande dat de Voorzieningenrechter de mogelijkheid zou bieden om over te gaan tot een vergelijkende toets, dat de opzet van de uitwerking van de vergelijkende toets aan de Kamer zou worden voorgelegd.

Op 11 oktober 2002 heeft de rechter uitspraak gedaan inzake het verzoek van de Staat om zijn uitspraak van 24 juli 2002 te herzien. De uitspraak van de rechter maakt het mogelijk

verdere uitvoering te geven aan het besluit om de beschikbare frequentieruimte via een

vergelijkende toets uit te geven. Daarbij werd door de rechter opnieuw een tijdpad opgelegd. Uiterlijk op 1 januari 2003 dient de publicatie van de bekendmaking zoals voorzien in artikel 3, eerste en derde lid, van het Frequentiebesluit plaats te vinden. De te verlenen vergunningen dienen uiterlijk 1 juni 2003 in te gaan.

Naar aanleiding van het besluit van de Tweede Kamer d.d. 31 oktober 2002 om het onderwerp controversieel te verklaren en het verzoek van de Kamer om over de consequenties daarvan geïnformeerd te worden, heeft het kabinet de Kamer op 1 november 2002 op de hoogte gesteld van zijn bevindingen (II, 2002-2003, 24095, nr. 108). In die brief wordt aangegeven: "Een en ander overziend is het kabinet tot de conclusie gekomen dat aan het kabinetsbesluit, gebaseerd op de rechterlijke uitspraak onverkort uitvoering dient te worden gegeven." In het vervolgens op 7 november 2002 gehouden overleg is toegezegd dat de Kamer begin december 2002 over de nadere uitwerking van de voornemens van het kabinet en de door de Kamer gevraagde analyse van de gerechtelijke uitspraken en mogelijke opties geïnformeerd zal worden. Met deze brief voldoen wij aan die toezegging.

Analyse gerechtelijke uitspraken en opties

Het frequentiedossier is de afgelopen jaren met grote regelmaat door verschillende partijen ter beoordeling aan de rechter voorgelegd. De rechter heeft in zijn uitspraken telkenmale laten blijken dat besluitvorming over verdeling van frequenties niet te lang aangehouden mag worden en dat er een plicht op de overheid rust om beschikbare frequenties, waarvoor grote belangstelling is, zo snel mogelijk via een transparante en objectieve verdelingsmethode voor een langere periode in gebruik te geven. Door het voortdurende uitstel van definitieve besluitvorming raakt de beleidsruimte voor de overheid, zeker voor wat betreft de beschikbare tijd, steeds verder beperkt. De hierbovengenoemde uitspraken van de Voorzieningenrechter te Rotterdam van 24 juli en 11 oktober 2002 moeten in dat licht worden gezien.

Het opschorten van de besluitvorming en/of het hanteren van een nieuwe tijdelijke verdeling, om aldus opnieuw aan een volgend kabinet de langjarige verdeling over te laten, is om meerdere redenen niet gewenst en niet mogelijk. Het is de vraag of de rechter zal accepteren dat de totale beschikbare zero-base-frequentieruimte ook na 1 juni 2003 niet in gebruik kan worden genomen. Het gaat bovendien bij het opschorten van besluitvorming niet om een periode van enkele maanden, maar om een veel langere periode. Allereerst zal er een nieuw kabinet moeten zijn, vervolgens moet dit kabinet opnieuw het beleid vaststellen. Dit beleid zal nader moeten worden uitgewerkt en uitgevoerd. Dan spreken we al gauw over een uitstel met een jaar. Dat zou ook betekenen dat vergunningen van zittende partijen opnieuw, voor de vierde keer, verlengd moeten worden, en nieuwkomers opnieuw voor een langere periode geen kansen worden geboden. Bovendien wordt daardoor ook de implementatie van de technische zero-base resultaten uitgesteld. Dat kan grote problemen gaan opleveren omdat onze buurlanden hun nieuwe frequentieplanning wel in gebruik (gaan) nemen. Zo is België voornemens om per 1 september 2003 de Belgische zero-base-frequenties in gebruik te geven.

Opschorting van de definitieve besluitvorming leidt, zoals de rechter in zijn uitspraak van 11 oktober 2002 al aangaf, onontkoombaar tot een nieuwe tijdelijke tussentijdse verdeling. Ook daarvoor dient beleid te worden vastgesteld, ook daarvoor is voorbereiding en uitwerking nodig. Dat betekent dat zo'n tijdelijke verdeling niet voor 1 juni 2003 valt te realiseren. Kortom, een nieuwe tijdelijke verdeling leidt enkel tot extra complexiteit, extra risico's en verdere vertraging van een langjarige verdeling. Dit wordt door het kabinet ongewenst geacht.

Voorkomen moet worden dat de periode van onzekerheid voor de huidige radiostations en potentiële nieuwkomers (over zowel de verdelingswijze als de vergunningduur) nog geruime tijd voortduurt. Daarom is het uitvoeren van een vergelijkende toets en het verlenen van vergunningen (met een looptijd van 8 jaar) vóór 1 juni 2003 nu de aangewezen weg. In het hierna volgende wordt de uitwerking van die toets nader beschreven.

Werkwijze

Vanwege de grote tijdsdruk waaronder de vergelijkende toets tot stand dient te worden gebracht, is ten behoeve van de voorbereiding en uitwerking van de vergelijkende toets een aantal externe adviseurs ingeschakeld.

De vergelijkende toets zal op basis van de bepalingen in de Telecommunicatiewet en het Frequentiebesluit, met ondersteuning van het ministerie van Economische Zaken, worden uitgevoerd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen doet vervolgens een voorstel aan de Minister van Economische Zaken inzake de te verlenen vergunningen. De Minister van Economische Zaken verleent uiteindelijk de vergunningen.

Uitgangspunten vergelijkende toets

In de toelichting bij de wijziging van het Frequentiebesluit (Stb. 2002, 467) is nadere uitwerking gegeven aan de door de overheid te waarborgen belangen bij de verdeling van frequentieruimte voor commerciële omroep. Het kabinet acht het "verantwoord dat de overheid bij het uitgeven van frequenties in het algemeen belang eisen verbindt aan het gebruik van frequenties en de toewijzing niet of althans niet op beslissende wijze laat afhangen van een verdeelinstrument waarbij uitsluitend het financiële bod het onderscheidende criterium is."

Bij de te waarborgen belangen kan in ieder geval worden gedacht aan:

- De verscheidenheid of variatie van het aanbod;
- Voldoende zorg voor het programma;
- Het naleven van het programmaformat waarop de frequentie is verkregen;
- Het te goeder trouw en integer handelen door de vergunninghouder;
- De pluraliteit van aanbieders.

Bij de verscheidenheid of variatie van het aanbod wordt als uitgangspunt gehanteerd dat voorkomen moet worden dat de beschikbare frequentieruimte slechts wordt aangewend

voor het uitzenden van één type programma. Aangegeven is dat het bij verscheidenheid kan gaan om verscheidenheid naar categorie (muziek, nieuws, discussies – en/of daarbinnen naar soort – zakelijk, algemeen, regionaal nieuws, dan wel klassieke of moderne muziek, Nederlands- of anderstalig) en naar bereik (landelijk, regionaal of bevolkingsgroepen (specifieke doelgroepzenders)). Het belang van luisteraars bij een gevarieerd aanbod staat hierbij voorop.

Voldoende zorg voor het programma veronderstelt dat voorkomen dient te worden dat de kwaliteit van het aangeboden programma onbeperkt ondergeschikt gemaakt kan worden aan het streven om met zo min mogelijk kosten een zo groot mogelijke winst te behalen. De overheid moet van de gebruiker van een vergunning kunnen verlangen dat hij waarborgen verschaft dat gedurende de looptijd van de vergunning de kwaliteit van het programma op het peil blijft dat hij bij de aanvraag van een vergunning heeft aangegeven. Het is niet de bedoeling daarbij te treden in de beoordeling van de kwaliteit van het programma zelf, maar uitsluitend in de wijze waarop een constant kwaliteitsniveau wordt gewaarborgd.

Bij de verdeling van schaarse frequentieruimte moet ook gewaarborgd kunnen worden dat het programmaformat waarop de frequentie is verkregen nageleefd wordt. Een vergunninghouder moet kunnen aantonen dat hij gedurende de tijd van de vergunningperiode het programma kan blijven leveren, dat hij bij het aanvragen van de vergunning heeft aangegeven.

Een vergunning voor het gebruik van frequentieruimte dient niet te worden misbruikt om de openbare orde te verstoren, onrust te stoken of bevolkingsgroepen tegen elkaar op te zetten. Van een vergunninghouder mag worden verlangd dat hij te goeder trouw en integer handelt.

Pluraliteit van aanbieders heeft als uitgangspunt dat voorkomen dient te worden dat één aanbieder alle (of teveel) frequenties in gebruik heeft. Nog afgezien van het feit dat dit uitgangspunt concurrentie bevorderend werkt, dient het ook om een al te grote eenzijdige greep op de meningsvorming in de samenleving te voorkomen.

Aan deze belangen kan worden toegevoegd dat partijen die gebruik maken van schaarse frequentieruimte en daar, min of meer exclusief, hoge rendementen mee kunnen behalen, gehouden kunnen worden een gedeelte van de economische waarde af te dragen aan de overheid.

De eerder in het mediabeleid geïdentificeerde ordeningstaken voor de overheid in de commerciële radiomarkt, te weten het bevorderen dat:

- verschillende soorten commerciële omroepinstellingen toegang tot de markt wordt geboden; en
  - marktpartijen op gezonde basis met elkaar kunnen concurreren,
- worden in het navolgende voornemen gerelateerd aan de hiervoor beschreven belangen.

Het kabinet is van mening dat een vergelijkende toets met een bod als belangrijke component het meest recht doet aan de verschillende belangen. Immers, bij een veiling kan alleen via het stellen van (meer of minder vergaande) toegangseisen, clausuleringen en gebruiksbependingen met bovenstaande belangen rekening worden gehouden. In de uitgifteprocedure zelf leidt dat niet meer tot een verdere belangenafweging, want het bod geeft uiteindelijk in alle gevallen de doorslag. In de voorgestelde systematiek is het mogelijk om te komen tot de door het kabinet wenselijk geachte belangenafweging, zonder dat dat overigens leidt tot een vergaande inhoudelijke bemoeienis met de programmering en bedrijfsvoering.

Wijziging Frequentiebesluit

Momenteel is een wijziging van het Frequentiebesluit in voorbereiding om zeker te stellen dat bij een vergelijkende toets waarbij een bod onderdeel is van de toets, partijen gehouden kunnen worden in alle gevallen het door hen uitgebrachte bod gestand te doen. De wijziging is mede ingegeven door een opmerking van de Voorzieningenrechter in zijn uitspraak van 11 oktober 2002.

Beschikbare frequentieruimte

Voor landelijke commerciële radio zijn 9 FM-kavels beschikbaar. Voor de FM-frequentieruimte voor niet-landelijke commerciële radio is besloten over te gaan tot een clustering van de beschikbare frequenties. Er worden ca. 25 clusters (bestaande uit een of meerdere frequenties) samengesteld, waarmee het mogelijk is een renderende bedrijfsvoering te ontwikkelen. Door de clustering wordt de kans dat er 'gaten' vallen in het regionale netwerk dat een niet-landelijk radiostation beoogd te gaan exploiteren, beperkt. Partijen kunnen door de clustering gericht aanvragen indienen en hoeven dus niet per afzonderlijke frequentie getoetst te worden. Verder worden vijf 'grote' en 7 kleinere AM-frequenties uitgegeven.

Aard en opzet vergelijkende toets

De vergelijkende toets wordt als volgt ingericht. De hiervoor geschetste belangen zullen door een combinatie van toegangseisen, clausuleringen (op grond van artikel 82e van de Mediawet), criteria, gebruiksbependingen (op grond van artikel 82f van de Mediawet jo. artikel 53c van het Mediabesluit), toepassing van het financieel instrument (artikel 3.3a van de Telecommunicatiewet) en vergunningvoorschriften zo goed mogelijk worden gerealiseerd.

In de eerste plaats wordt een aanvraag getoetst aan de toegangseisen. Degenen die aan deze toegangseisen voldoen worden toegelaten tot de vergelijkende toets. In de toets wordt gewerkt met drie (groepen van) criteria: verscheidenheid van het aanbod, de bedrijfseconomische onderbouwing van de programmatische voornemens op basis van een bedrijfsplan en het bod. Er worden ministeriële regelingen opgesteld op grond van de artikelen 82e en 82f van de Mediawet inzake clausulering van bepaalde kavels en de gebruiksbepending van frequentieruimte. Tevens wordt een ministeriële regeling inzake het financieel instrument opgesteld.

De verscheidenheid van het aanbod wordt nader ingevuld door de kavels voor verschillende categorieën programma's te bestemmen. Die nadere invulling wordt gestalte gegeven door het clausuleren van een aantal kavels. De clausulering zal de minimum-eisen bevatten waaraan zenders moeten voldoen. Daarmee kan worden bewerkstelligd dat partijen met een specifieke, afwijkende, programmering, die bij een beoordeling alleen op bedrijfsplan en bod geen of weinig kans maken, toch frequentieruimte kunnen gaan gebruiken. De aanvragers voor de geclausuleerde kavels zullen worden vergeleken aan de hand van de door hen voorgenomen programmering. Voorts zal een toets plaats vinden aan het daarbij behorende bedrijfsplan.

Daarnaast worden er een aantal ongeclausuleerde (vrije) kavels aangeboden, waarbij geen eisen worden gesteld aan het type programma. De verwachting is dat met name algemene popzenders belangstelling zullen hebben voor deze kavels. Bij ongeclausuleerde kavels is er geen wijze waarop aanbidders, aan de hand van objectieve criteria, met elkaar vergeleken kunnen worden op het voorgenomen programma. Iedere beoordeling zou neerkomen op subjectieve voorkeuren. Daarom zal bij de ongeclausuleerde kavels geen beoordeling plaatsvinden van de voorgenomen programma's. Bij deze kavels zal volstaan worden met een toets aan het bedrijfsplan. De verwachting is dat het bedrijfsplan bij de aanbidders voor de ongeclausuleerde kavels niet zodanig onderscheidend zal zijn dat het doorslaggevend is voor de keuze voor één aanbieder. In die gevallen geeft het bod de doorslag.

Het bedrijfsplan dient bij zowel de geclausuleerde als de ongeclausuleerde kavels ter onderbouwing van de programmatische voornemens en de financiële consequenties. Het bod geeft uiteindelijk de doorslag indien meerdere aanvragers voldoende hebben aangetoond dat zij de inhoudelijke, bedrijfsmatige en financiële mogelijkheden hebben om een en ander te realiseren.

Van belang bij dit alles is dat het niet gaat om de voorkeur van de overheid zelf, maar om een algemene indeling (vergelijkbaar met bijvoorbeeld een bestemmingsplan), waarbinnen degenen die dat het best (bedrijfsmatig) kunnen realiseren worden geselecteerd. Via deze categorie-indeling kan voldoende rekening worden gehouden met de wensen van luisteraars, radiostations, muziek-industrie en adverteerders.

Hierna zal worden aangegeven op welke wijze vorm wordt gegeven aan de verschillende uitgangspunten. De beschrijving richt zich in eerste instantie op de verdeling van de FM-kavels voor landelijke commerciële radio. Daarna wordt aangegeven op welke wijze de systematiek wordt toegepast bij de verdeling van de FM-frequenties voor niet-landelijke commerciële radiostations en de AM-frequenties.

Toegangseisen

Een beoordeling van (een gedeelte van) de zorg voor kwaliteit en integer handelen vindt plaats via de te hanteren toegangseisen. Dat is dan geen onderlinge vergelijking, maar een minimum-eis waaraan voldaan dient te worden.

De toegangseisen kunnen in algemene zin worden gesteld, maar ook worden afgestemd op de verschillende categorieën radiostations. Het gaat daarbij om zaken als ervaring, niet in staat van surseance of faillissement verkeren, overleggen van de gevraagde juridische en andere verklaringen (bijvoorbeeld dat men bereid is nieuwsbulletins in de programmering op te nemen en de presentatie in de Nederlandse taal te doen) etc. Dat laatste werkt dan vervolgens weer door in de programmatische voornemens en de bedrijfseconomische onderbouwing daarvan. Achtergrond van dit voorstel is dat ook commerciële omroepen een zekere verantwoordelijkheid hebben voor informatievoorziening en kwaliteit van programmering. De te stellen eisen reflecteren daarmee het belang van voldoende zorg voor het programma.

Voor alle categorieën worden (evt. gedifferentieerde) toegangseisen gesteld. Dat betreft dan vooral de benodigde ervaring en minimumeisen inzake de programmering. Zo dienen voor een klassieke muziekzender andere minimumeisen te gelden dan voor een algemene popzender. Voor wat betreft ervaring dient bijvoorbeeld voor een nieuwszender andersoortige ervaring te worden aangetoond, dan voor een algemene popzender.

Verscheidenheid van het aanbod

Om de verscheidenheid van het aanbod te objectiveren wordt gewerkt met een categorie-indeling die vooraf bekend wordt gemaakt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een algemene, niet nader beschreven, categorie, waar de inhoudelijke voornemens alleen worden beoordeeld op het voldoen aan de toegangseisen en verschillende categorieën met nader omschreven programmering, waarbij de aanvragers worden getoetst op hun programmatische voornemens binnen een categorie. Binnen die categorie kan men zich dus onderscheiden van andere aanvragers.

Eerder is een keuze gemaakt voor een clausulering ten behoeve van een nieuwszender, een klassieke muziekzender en een Nederlands(talige) muziekzender. Het kabinet neemt die keuze over, maar wil daarnaast verder gaan in de categorie-indeling om afwijkende populaire muziekzenders, die zich niet alleen richten op het uitzenden van hits en top 40-werk (de pop-nonmainstream zenders), te kunnen accommoderen. Het kabinet acht dit van belang vanwege de beoogde verscheidenheid. Hiervoor zullen twee kavels worden gereserveerd.

In een ministeriële regeling zal een meer algemene omschrijving voor een klassieke muziekzender, in de zin van een non-pop-muziekzender, worden gehanteerd. Dat biedt de mogelijkheid voor andere non-pop-muziekzenders (bv. jazz) om mee te dingen naar dat kavel.

De keuze voor een Nederlands(talige) zender is destijds ingegeven door de wens om een bijdrage te leveren aan verdere ontwikkeling van de muziekcultuur in Nederland. Het gaat dan niet alleen om Nederlandstalige muziek, maar ook om Nederlandse muziekproducties. In de praktijk blijkt een overwegend Nederlandstalige muziekzender niet te kunnen renderen. Het voorschrijven van een bepaald percentage Nederlandse muziekproducties stuit op Europeesrechtelijke bezwaren. Wel is het mogelijk om een verplicht percentage Europese muziekproducties (waaronder dus ook de Nederlandse

muziekproducties vallen)

op te nemen. De clausulering voor deze zender zal worden aangepast in die zin dat voorgeschreven wordt dat een bepaald percentage aan Europese producties dient te worden uitgezonden waarvan een gedeelte in ieder geval Nederlandstalig zal moeten zijn. Op die wijze kan de beoogde doelstelling, binnen de gegeven juridische kaders, worden nagestreefd.

De regeling zal zodanig worden opgesteld dat, indien er geen enkele belangstelling is voor een geclausuleerd kavel, het kavel beschikbaar komt voor de algemene, niet nader gedefinieerde, zenders.

De specifieke categorieën worden vastgesteld bij ministeriële regeling op grond van artikel 82e van de Mediawet. Dat is de minimum-eis waaraan men moet voldoen. In de aanvraag dienen partijen aan te geven op welke wijze zij aan de programmatische uitgangspunten invulling willen geven en of men van plan is meer te doen dan het minimum. Via het opnemen in de vergunningvoorschriften kan voor de specifieke categorieën naleving van het aangeboden programmaformat worden afgedwongen. Voor de algemene categorie zal in de vergunning geen programmaformat worden vastgelegd. Daarmee kan een behoorlijke verscheidenheid in het aanbod worden gecreëerd, die tot meer keuzemogelijkheden voor luisteraars leidt. Tegelijkertijd worden er mogelijkheden geboden voor zittende partijen en diverse soorten nieuwkomers.

Het voornemen van het kabinet komt er op neer dat er 4 ongeclausuleerde kavels beschikbaar zijn en 5 geclausuleerde kavels. Het kabinet meent dat op deze wijze met de voorgestelde vergelijkende adequaat beter recht wordt gedaan aan het uitgangspunt van verscheidenheid en kansen op toegang bieden voor verschillende partijen.

Bedrijfsplan

Het tweede onderdeel van de vergelijkende toets betreft het bedrijfsplan. Het bedrijfsplan betreft een bedrijfseconomische onderbouwing van de voorgenomen programmering, maar ook van de financiële consequenties (bod en financieel instrument) van het gebruik van frequentieruimte. Het bedrijfsplan ziet (gedeeltelijk) op voldoende zorg voor het programma en naleving van het programmaformat. Met het opnemen van een bedrijfseconomische onderbouwing wordt bovendien tegemoet gekomen aan een breed gedeelde wens van de Tweede Kamer om in ieder geval aan bedrijfseconomische aspecten te toetsen. In tegenstelling tot eerdere uitgifte-procedures, die allemaal als tijdelijk waren bedoeld, zal niet zozeer worden gekeken naar het verleden maar naar de toekomst. Zittende partijen kunnen natuurlijk wel, met in achtneming van te verwachten wijzigingen in de concurrentieverhoudingen, in het verleden gerealiseerde marktaandeel, inkomsten, gedane investeringen etc. extrapoleren naar de toekomst. Er kan dus van uit worden gegaan dat zij een goede onderbouwing kunnen geven, maar dat is ook voor nieuwkomers mogelijk.

Beoordeling/weging

Bij de ongeclausuleerde kavels zal niet worden getoetst of een aanvrager zich voor wat betreft de voorgenomen programmering onderscheidt van andere aanvragers. Bij de geclausuleerde kavels zal wel worden gekeken of de voorgenomen programmering tot significante verschillen leidt.

Er is niet voor gekozen om het bod als wegingsfactor in de totale beoordeling te betrekken. Indien bepaalde uitgangspunten als belangrijk worden beoordeeld, moet een slechte score niet 'gecompenseerd' kunnen worden door 'geld'. Wanneer op basis van de vergelijkende toets geen voorkeur kan worden gegeven aan één aanbieder op een kavel, geeft het bod de doorslag. Indien bij een toets aan diversiteit en bedrijfseconomische onderbouwing een aanvrager zich als enige in positieve zin onderscheidt, dan dient dit de doorslag te geven.

Bod

Het voornemen is een eenmalig gesloten bodstelsel te hanteren. Het bod dient periodiek betaald te worden.

Pluraliteit van aanbieders

Aan de pluraliteit wordt vormgegeven via een ministeriële regeling op grond van artikel 82f van de Mediawet. Eén landelijk commercieel radiostation mag maximaal twee landelijke FM-vergunningen gebruiken, in de combinatie van één geclausuleerd en één ongeclausuleerd kavel. Eén partij mag niet tegelijkertijd FM-frequentieruimte aanvragen voor landelijk en niet-landelijk gebruik. Niet-landelijke FM-radiostations mogen maximaal 30% publieksbereik verwerven. Aan het gebruik van AM-frequenties worden geen beperkingen verbonden, behalve in verband met doelmatig gebruik. Dat betekent dat dubbele distributie van eenzelfde programma via FM als AM niet zal worden toegestaan.

Financieel instrument

Het kabinet is voornemens om alleen voor het gebruik van FM-kavels voor landelijke commerciële radio een gedifferentieerd financieel instrument toe te passen. Een nadere beschouwing heeft uitgewezen dat de toepassing van het financieel instrument bij het gebruik van FM-frequentieruimte voor niet-landelijke commerciële radiostations en AM-frequenties onvoldoende kan bijdragen aan een efficiënt ethergebruik. Het af te dragen bedrag per radiostation wordt gebaseerd op het te behalen publieksbereik en een mitigering voor geclausuleerde radiostations. Het te betalen bedrag zal aan het begin van de vergunningperiode in één keer voldaan moeten worden.

Vergunningvoorschriften

Aan de te verlenen vergunningen zullen voorschriften worden verbonden die voortvloeien uit de gehanteerde toegangseisen en criteria. Daarnaast gelden de eisen die voortvloeien uit de ministeriële regelingen inzake de clausuleringen, gebruiksbeperkingen en het financieel instrument. Op deze wijze kan worden gewaarborgd dat de doelstellingen en uitgangspunten van de vergelijkende toets kunnen worden gehandhaafd.

FM-frequentieruimte voor niet-landelijke commerciële radio

Voor de verdeling van de FM-frequentieruimte ten behoeve van niet-landelijke commerciële radio zal een vergelijkbare systematiek als hiervoor geschetst worden gehanteerd. De beschikbare clusters zullen worden geclausuleerd ten behoeve van een (beperkte) regionale programmering. Vanwege de startsituatie waarin niet-landelijke commerciële radio zich nog steeds bevindt, zal de bedrijfseconomische onderbouwing van de programmatische voornemens, naar alle waarschijnlijkheid een belangrijke rol spelen bij de beoordeling van de aanvragen.

AM-frequenties

Bij de verdeling van AM-frequenties is gebleken dat (in het bijzonder de kleinere) AM-frequenties moeilijk rendabel zijn te exploiteren. Dat ligt aan een aantal factoren. Zo is de exploitatie van een AM-zender relatief duurder dan die van een FM-zender. Bovendien gelden er technische beperkingen door storing van buitenlandse zenders in de nachturen. Daarnaast speelt voor een aantal zenders het probleem van een geschikte opstelplaats. Tenslotte, en niet in de laatste plaats, is AM minder aantrekkelijk voor luisteraars. Slechts een beperkt gedeelte van de luisteraars stemt nog af op de middengolf-band. De voorkeur van het merendeel van de radiostations gaat dan ook uit naar gebruik van FM-frequentieruimte. Al met al zijn de vooruitzichten voor een rendabele exploitatie van AM-zenders niet gunstig. Vanwege het ontbreken van een alternatief op korte termijn is er voor gekozen de beschikbare AM-frequentieruimte toch ter beschikking te stellen. Uit de aanvragen zal moeten blijken of er voldoende belangstelling is. Voor de AM-frequenties zal geen clausulering worden toegepast. De voorkeur gaat wel uit naar aanvragers die zich specifiek met hun programmering richten op een AM-toepassing. De bedrijfseconomische onderbouwing van de voornemens zal, net als bij de aanvragen voor niet-landelijke FM-stations, een belangrijke rol spelen in de beoordeling. Mocht een partij worden geselecteerd die ook een vergunning verkrijgt voor het gebruik van FM-frequentieruimte dan zal als beperking worden opgenomen dat de AM, bij onaanvaardbare overlap, niet mag worden gebruikt voor uitzending van hetzelfde programma dat ook op de FM wordt uitgezonden (geen dubbele distributie).

Conclusie

Het verschil met een geclausuleerde veiling zit vooral in het feit dat men zich voor wat betreft programmering en bedrijfseconomische onderbouwing kan onderscheiden van andere aanvragers en daarop ook kan worden geselecteerd. Dat zal in het bijzonder gelden voor de geclausuleerde kavels, de FM-frequentieruimte die beschikbaar is voor niet-landelijke commerciële radiostations en de AM-frequenties. Het bod geeft de doorslag indien aanvragers zich niet wezenlijk van elkaar onderscheiden en er op grond van de andere, objectieve criteria geen voorkeur kan worden uitgesproken voor een bepaalde aanvrager.

Publieke radio-omroep

De implementatie van de technische zero-base resultaten wordt voor de publieke omroep nu reeds, zoveel als mogelijk is, uitgevoerd. Nadat vanaf 1 juni 2003 de vergunningen van de commerciële radiostations ingaan, kan de gehele implementatie van zero-base plaats vinden. Eventuele verzorgingsproblemen voor de publieke omroep die daarbij kunnen optreden, zullen bij voorrang worden behandeld. Daarmee kan ook de frequentietoewijzing aan de lokale publieke radio ten behoeve van

minderhedenprogrammering volledig worden gerealiseerd. De toezegging dat de technische en niet-technische kosten van de publieke omroep in redelijkheid zullen worden vergoed, wordt gestand gedaan. Stereo-uitzending door lokale publieke omroepen is toegestaan, maar momenteel is stereo-verzorging slechts in een beperkt gebied mogelijk. In de loop van volgend jaar zal worden onderzocht of en op welke wijze een nadere (frequentietechnische) optimalisatie van de frequentieruimte voor lokale publieke omroep bewerkstelligd kan worden.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,

mr. drs. C.H.J. van Leeuwen

mr. drs. J.G. Wijn